

включенням студентів у роботу, дозуванням часу на її виконання, вмінням користуватися підручниками, додатковою і довідковою літературою, нормативними документами.

Виконане дослідження не висчерпує всіх аспектів зазначеної проблеми. До перспективних напрямів належать нові форми і методи застосування мультимедійних засобів дистанційного самостійного навчання в навчально-виховному процесі підготовки студентів-медиків, що сприятиме підвищенню якості професійної підготовки цих фахівців.

Список використаної літератури

1. Авдеєнко А. П. Організація самостійної роботи студентів / А. Авдеєнко, Л. В. Дементій // Проблеми освіти : Науково-методичний збірник.- 2012. – № 27. – С. 246.
2. Головка Л.О. Самостійна робота студентів – шлях до підвищення якості знань [Електронний ресурс] / Л.О. Головка. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://bcmc.kiev.ua/docs/studentmyselfwork.pdf>.
3. З.Кучерук О. Я. Проблеми організації самостійної роботи студентів на першому курсі [Електронний ресурс] / О.Я. Кучерук. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/29_NIOXXI_2012/Pedagogica/2_117649.doc.htm.
4. Самостійна робота студентів у вищих закладах освіти: методичні рекомендації для викладачів / П. М. Олійник, Л. М. Журавська, В. Л. Журавський [та ін.]. – К. : КІТЕП, 2000. – 35 с.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЛІКАРІВ

Бєлікова І.В., Костріков А.В., Ляхова Н.О.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Зміни в усіх сферах суспільства висувають нові вимоги до підготовки якісного кадрового потенціалу, в тому числі в галузі охорони здоров'я. Автори обґрунтовують думку, що головним завданням у підготовці майбутнього фахівця є формування лікарських компетенцій.

Ключові слова: компетенції лікаря, наукове пізнання, системний аналіз.

Сучасний лікар - це людина, яка володіє знаннями, вміннями і навичками в професійній сфері, здатна ефективно діяти в складних, нестандартних ситуаціях, самостійно приймати рішення, творчо розвиватися і самовдосконалюватися. Ці й інші професійно важливі властивості та особистісні якості визначають професійну компетентність спеціаліста. На думку Г. Балла, професійна компетентність - це володіння системою знань, умінь і навичок, достатніх для успішного розв'язання того кола трудових завдань, яке відповідає поточним і передбачуваним на найближче майбутнє функціональним обов'язкам працівника [1].

Формування свідомості сучасного лікаря відбувається під впливом багатьох факторів. Процес пізнання - це важлива функція свідомості. Вищим рівнем пізнавальної діяльності майбутнього фахівця є наукове пізнання, що становить складний суперечливий процес відтворення знань, цілісну систему понять, гіпотез, законів, теорій та інших ідеальних форм пізнання, закріплених у природних і штучних мовах (математичній символіці, хімічних формулах та ін.). Його основне завдання полягає у виявленні об'єктивних законів розвитку природи, суспільства, мислення, самого пізнання; мета і загальнолюдська цінність - у досягненні об'єктивної істини; життєвий сенс закріплений у формулі: "Знати, щоб передбачати; передбачати, щоб практично діяти тепер і в майбутньому". Наукове пізнання - невинний процес постановки і вирішення все нових і нових проблем. Для його учасників характерні логіко-методологічна підготовка, філософська культура, здатність до постійного вдосконалення свого мислення, гносеологічних умінь і навичок [2].

Зазвичай загальнонаукові методи об'єднують у три групи: до першої належать методи емпіричного пізнання (спостереження, порівняння, експеримент), до другої – методи теоретичного пізнання (ідеалізація, формалізація тощо), до третьої - загальнонаукові методи, які застосовуються як у емпіричному, так і в теоретичному пізнанні (аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання).

Методи наукового пізнання нерозривно пов'язані з підходами, серед яких особливе місце посідає системний, що є основою для вивчення будь-якої системи. Сутність *системного підходу* полягає в тому, що явища і процеси, які відбуваються в природі та суспільстві, речі та предмети розглядаються як цілісні системи, які складаються з підсистем і певного набору елементів. Велика кількість елементів, які перебувають у певних зв'язках між собою, будують цілісність.

На основі системного підходу будується загальновідомий метод *системного аналізу*, який є методом наукового аналізу, методом вирішення проблем, та має практичне спрямування. Саме усвідомлене використання системного аналізу здатне закласти основу свідомого розуміння процесів від діагностичного і лікувального до організаційного й управлінського. Не викликає сумніву, що саме діагностичний процес і є процесом пізнання, який відображає аналітичну і синтетичну діяльність лікаря.

Одним із важливих методів системного аналізу є *моделювання*. Моделювання - це провідний метод пізнання для таких об'єктів, які неможливо вивчати в натуральну величину. Модель будується як уявлення про досліджувану систему, яка зберегла головні риси.

Зазвичай до логічної послідовності процесу моделювання включають такі етапи: постановка задачі, вибір моделі, дослідження моделі, екстраполяція отриманих даних на оригінал.

Використання системного аналізу має сенс у таких ситуаціях:

- 1) проблема не може бути вирішена миттєво, тобто має місце велика початкова невизначеність проблемної ситуації;
- 2) необхідне поєднання фахівців різних профілів із метою організації процесу колективного прийняття рішення;

- 3) є потреба в розробці методології, що визначає послідовність етапів проведення аналізу та методів їх виконання із застосуванням знань фахівців різних спеціальностей;
- 4) робота з цілями (структуризація, вироблення методик).

Зазвичай у сфері охорони здоров'я використовують поняття двох видів систем: соціально-економічна і соціальна. Вони відрізняються за своїм функціональним призначенням. У даному аспекті ці два поняття можна об'єднати в одну назву - організаційна система.

З точки зору управління, організаційна система поділяється на систему технологічного управління й організаційного управління. Системи технологічного управління застосовуються для реалізації виробництва певного продукту (інформації, послуги тощо). Прикладом систем організаційного управління в охороні здоров'я є територіальні органи влади.

Системний аналіз є одним із методів соціальної медицини. Зрозуміло, що ефективність діяльності охорони здоров'я забезпечується досягненням певного результату функціонування системи з раціональним використанням кадрових, матеріальних і фінансових ресурсів. Саме застосування методів системного аналізу дає змогу усвідомити функціонування системи в цілому і визначити проблеми з метою їх вирішення.

Таким чином, охорона здоров'я є складною суспільною динамічною та функціональною системою, яку суспільство створює і використовує для охорони й покращення здоров'я населення. Сучасний лікар має орієнтуватися у великому обсязі методологічних засобів, а також використовувати методи системного аналізу з метою формування професійних компетенцій.

Список використаної літератури

1. Балл Г. О. Про психологічні засади формування готовності до професійної праці / Г. О. Балл // Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти / За ред. І. А. Зязюна. – К., 1994. – С. 48 – 56.
2. Вороненко Ю. В. Безперервний професійний розвиток лікарів і провізорів – нові принципи побудови системи / Ю. В. Вороненко, О. П. Мінцер // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 41–44.
3. Берталанфи Л. Фон. История и статус общей теории систем / Л. Фон Берталанфи // Системные исследования : ежегодник. – М. : Наука, 1973. – С. 20 – 37.

ЗАГАЛЬНА ТЕСТОЛОГІЯ В ДІАХРОНІІ ТА СИНХРОНІІ

Бєляєва О.М.¹, Сениця В.Г.²

¹ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

²Буковинський державний медичний університет

Проаналізовано окремі питання зародження, становлення і розвитку тестових методик, а також їх імплементації в психологічну та освітню практики. Закцентовано увагу як на перевагах, так і на недоліках тестування як форми педагогічного контролю.

Ключові слова: педагогічний контроль, ретроспекція, загальна тестологія, якість тесту.

У сучасному педагогічному дискурсі процес навчання й виховання розглядається як процес управління розвитком особистості, унаслідок якого в структурі особистості з'являється новоутвір у вигляді прирощення знань, умінь і навичок (ЗУН), а також суспільно-історичного досвіду у вигляді правил і норм поведінки.

Будучи основним способом організації зворотного зв'язку, тобто засобом отримання інформації, на основі якого здійснюється моніторинг якості ЗУН й управління системою навчання в цілому, педагогічний контроль визнається невід'ємною ланкою навчально-виховного процесу. Як свідчить історія освіти, усі спроби повністю або частково вилучити цю структурну складову із системи неминуче призводили до зниження якості навчання, адже неконтрольований процес — це процес некерований.

Одним із ефективних видів контролю нині визнається тестовий контроль ЗУН студентів. На думку вчених [2; 3; 4; 6; 7; 8; 10], основні переваги тестування як методу оцінювання — це простота, зручність, економічність, надійність, об'єктивність оцінювання. Також вважаємо за потрібне наголосити на незаперечній виховній функції тестів, яка полягає в підвищенні мотивації студентів до самостійної навчальної діяльності, у розвиткові вмій самоорганізації і тайм-менеджменту, а також у формуванні тестової культури як студентів, так і викладачів, що зумовлює широке впровадження тестування в освітню практику і в практику підготовки майбутніх лікарів зокрема.

Актуальність пропонованої статті визначається тим, що неупереджене дослідження будь-якого об'єкта передбачає його вивчення як у синхронії, так і в діахронії. Отже, дослідження можливостей, переваг, недоліків і подальших перспектив застосування тестових методик у вітчизняній освіті буде більш ґрунтовним на тлі історичної ретроспективи.

Аналіз спеціальної літератури з теми дослідження дає змогу стверджувати, що основний вплив на тестування у сфері освіти, яка, власне, завжди була одним із основних «споживачів» тестових розробок, мала розробка психологічних тестів.

З-поміж багатьох дефініцій тесту в нашій роботі спираємося на визначення Й. Рапопорта, подане в роботі В. Коккоти, згідно з яким, «тест — щонайретельніше підготовлена відповідно до певних розроблених правил, така, що пройшла попередню експериментальну перевірку і спеціальну процедуру для її покращення і має достатні характеристики своєї ефективності сукупність питань і завдань, які пред'являються тестованому з метою кваліметричного виявлення соціальних, психічних або психофізіологічних характеристик його особистості, що вирізняється формалізацією відповідей тестованих, виокремленням в них частини, яка несе найбільше інформаційне навантаження, що прискорює, полегшує та об'єктивує їх наступний аналіз, обробку й інтерпретацію [8, с. 7]».

За А.А. Кузнєцовим [9, с. 7], відповідно до цілей і змісту розрізняють такі тести: **тести інтелекту**, призначені для аналізу рівня розвитку пізнавальних процесів і функцій мислення; **тести здібностей** — тести, що використо-